

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาตั้งสติมันจะเียง พอตั้งสติมันก็พร้อมที่จะรับธรรมะไง ธรรมะต้องมีสติตลอดไป นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ไง

“คนมีสติแม้แต่วินาทีเดียว ดีกว่าคนขาดสติทั้งชีวิตเลย”

มีสติสัมปชัญญะนี้ การทำผิดพลาดของเรานั้นจะไม่มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะปรินิพพานนะ คำสุดท้ายฝากไว้เลย

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

นี่คำสุดท้าย ความไม่ประมาทเถิด ถ้ามีสตินะตั้งสติไว้ การทำปฏิบัติทุกอย่าง ถ้ามีสติ ทุกอย่างดีหมดเลย เห็นไหม แล้วมันเป็นโลกกับธรรม อย่างเช่น การประเคนของ ถ้าการประเคน ของนะ พระบวชใหม่ถ้าประเคนอย่างนี้เขาจับไม่ได้ จับไม่ได้เพราะอะไร? มันไม่ได้หัดบาส หัดบาสหมายถึงเวลาบิณฑบาต สันเท่าของพระกับสันเท่าของเรา มันต้อง ๑ สอกก็บ

ที่นี้หัดบาสมันมีกาลเทศะ ถ้าถือเกรตตรง เห็นไหม กฎหมายถ้าถือเคร่งครัด นี่ความ เป็นอยู่ การบริหารจัดการจะเป็นไปไม่ได้เลย เราทำอะไรให้มันไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดกฎหมาย นะ กฎหมายนี้รูปแบบมันเป็นแบบนี้ การเคนของต้องได้หัดบาส ที่นี้หัดบาส การเคนนี้มัน เป็นกิริยาใช่ไหม? แต่ความเจตนาเขาถวายทาน เห็นไหม เขาถวายทาน เขาตั้งใจอยู่แล้ว เขาถวาย ทาน มันสะอาดบริสุทธิ์ใจ แต่รูปแบบมันไม่ครบองค์ประกอบ

อันนี้พูดถึงวินัย นี่ธรรมและวินัย ถ้าวินัยแล้วมันผิด วินัยคือกฎหมายไง นิติศาสตร์ ถ้าเอา นิติศาสตร์บังคับ การดำรงชีวิตมันจะติดขัดไปหมดเลย แต่ถ้ารัฐศาสตร์ การอะลุ่มอล่วย ธรรม คือความไม่ขัดแย้งกัน การเห็นสมควรต่อกัน นี่อะลุ่มอล่วยในทางบวกหรือทางลบละ? ถ้า อะลุ่มอล่วยทางลบสังคมมันก็เสียหาย ถ้าอะลุ่มอล่วยทางบวก แล้วบวกลบอยู่ที่ตรงไหน?

นี่ไงโลกกับธรรม มันอยู่อันเดียวกันแต่คนมองไม่ออก เห็นไหม โลกคือกฎกติกา คือความเป็นไปของโลก ธรรมะ นี่ธรรมเหนือโลก ธรรมเหนือโลก เหนือโลกมันต้องมีคุณธรรม ถ้ามีคุณธรรมทุกคนเข้าข้างตัวเองหมดแหละ กิเลสนะ กิเลสคือความต้องการ ความปรารถนา ความปรารถนาตามต้นหาความทะยานอยาก แต่ธรรมะมันก็เป็นความต้องการ ความปรารถนาในการเสียสละ ความปรารถนาในการเห็นคุณค่าของการเสียสละในธรรมะ

ธรรมะคือการเสียสละ การให้สังคัม สังคัมมีความร่วมเย็นเป็นสุข ถ้าสังคัมมีความร่วมเย็นเป็นสุขนะ เราจะร่วมเย็นเป็นสุขไปโดยอัตโนมัติเลย แต่ถ้าเป็นกิเลสนะ เราจะร่วมเย็นเป็นสุขแต่สังคัมจะเดือดร้อนนะ แล้วความเดือดร้อนจะลามมาถึงเราเดือดขาด ความเดือดร้อนจะอยู่ไม่ได้ หรอก ความเดือดร้อนของโลก โลกอยู่กันไม่ได้ ถ้าโลกมันขาดแคลน เราคนเดียวอยู่ไม่ได้ หรอก สุดท้ายแล้วนะความเดือดร้อนมันจะย้อนมากับเรานี่สิ่งที่เป็นธรรม แต่โลกมันมองไม่เห็นไง

โลกว่าต้องเราก่อนๆ ถ้าเราก่อน คนถ้ามีสตินะ นี่จิตนี้ไม่เคยตาย จิตไม่มีกาลเวลาหรอก คนแก่คนเฒ่า คนตั้งแต่เด็กปฐมวัย หรือคนแก่คนเฒ่านะ ความรู้สึก ความปรารถนานะมันมีอันเดียวกัน อันเดียวกันนะ จิตไม่มีอายุไง จิตไม่มีวัย จิตมีการเจริญเติบโต เห็นไหม ร่างกายมันเสื่อมสภาพเป็นธรรมดา แต่จิตไม่เคยตายนะ จิตไม่เคยตาย แล้วสิ่งใดที่จะเป็นคุณประโยชน์กับเขาล่ะ?

สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเขานะ คือบุญกุศล คือคุณงามความดีนะ ถ้าเรามีคุณงามความดีของเรา เราพร้อมเสมอ เราจะไปที่ไหนเราพร้อมเสมอ คุณศีลสี่ ศีลนี้ ถ้าคนมีศีลสะอาดบริสุทธิ์นะ จะองอาจกล้าหาญเข้าสังคัมไหนก็ได้ แต่ถ้าเราต่างพร้อย เราศีลต่าง ศีลพร้อย ศีลทะลุ ศีลขาด เราเข้าสังคัมไหนเรามีแผล ถ้ามีแผลมันต้องมีความหวาดระแวงเป็นเรื่องธรรมดา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อใจของเรา เราสร้างบุญกุศลของเรา เรามีความพร้อมของเรา เห็นไหม เราตื่นอยู่ตลอดเวลา มีสติอยู่ตลอดเวลา ถ้ามีสติอยู่ตลอดเวลาคนเราไม่เพลอนะ นี่คนเพลอนะ เวลาเพลอ ความเพลอทำให้เสียหายนตลอดเวลา นี่คนเวลาร่างกายจะออกจากร่าง เห็นไหม โบราณเขาสอนกัน สอนว่าให้นึกถึงพระตลอดเวลา ให้นึกถึงพระๆ ถ้านึกถึงพระนึกถึงคุณงามความดี เราสร้างกุศลไว้คุณงามความดี

ทีนี้คนเรานั้นกรรมนิมิต ถ้าคนเห็นกรรมนิมิตนะ เวลาจะสิ้นอายุขัย เวลาคนเราถึงกาลเวลาที่จะต้องออกจากร่าง เห็นไหม ถ้าเห็นกรรมนิมิต คำว่ากรรมนิมิตมันมาจากไหน? มัน

มาจากการกระทำของเราละ เราสะสมมาที่ใจของเรา สิ่งใดที่เราทำแล้วเราสะสมลงที่ใจ มันจะคิดถึงสิ่งนั้น แล้วมันระแวงไหม? มันมีความรู้สึกวิตกกังวลไหม? ถ้ามีความรู้สึกกังวล นั่นแหละกรรมนิमित ถ้ากรรมนิमितนะกรรมมันเห็นภาพ มันเห็นภาพในความเห็นจากภายใน แต่คนที่อยู่ข้างเคียงเราไม่เห็นกับเราหรอก

ถ้ามันสิ่งที่ดี เห็นใหม่ นี่รถม้าละ รถเทียมม้ามาจากสวรรค์มารับเราไปเลย มารับนะ นี่จะไปเที่ยว คนจะตายเหมือนกับจะไปปิกนิก จะไปเที่ยว จะไปแสวงหาความสุข กับคนที่มีกรรมนะเห็นแต่สิ่งที่เป็นโทษกับตัวเอง มันตกใจ ขนาดว่าคนเห็นมากๆ ถึงกับกรี๊ดร้องได้ อันนั้นมันมาจากไหน? อันนี้มันเป็นวิบาก มันเป็นผลแล้วละ มันมาจากการกระทำของเราไป

“ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

เราบอกทำดีได้ดีมีที่ไหน? ทำชั่วได้ดีมีถมไป คนที่เขาทำความชั่ว เขาเรียงกัน เขาเอารัดเอาเปรียบกัน เขามีความสุข ไม่จริงหรอก ไม่จริง หัวใจของเขาทุกข์ร้อนนะ เขาทำอะไรไว้เขาต้องปกปิดไว้ เขาทำของเขาเอง เขาปกปิดของเขาไว้เอง เขาได้อยู่ ทุกคนนี้ เราเป็นสิ่งที่มีชีวิต ดีหรือชั่วเราได้อยู่ นะ หนาวหรือร้อนเรารู้ที่อยู่ ลมพัดมา ความร้อนความหนาวในใจเรารู้อยู่หมดแหละ

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อเขาทำของเขา แล้วเราบอกทำชั่วแล้วมันจะได้ดี มันได้ดีที่ไหน? เพราะอะไร? เพราะกิเลสมันลากไป มันไม่มีสติยับยั้ง กิเลสมันลากไป มันเห็นความปรารถนา เห็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ในปัจจุบันนี้ เห็นประโยชน์ปัจจุบันชั่วคราวไป แต่มันไม่รู้หรือว่าโทษภัยโทษกรรมมันจะให้ผลมหาศาลขนาดไหน แต่เราเสียสละไปปัจจุบันนี้ เห็นใหม่ โลกเขาบอกว่าเราเป็นผู้เสียสละ เราเป็นผู้ที่ไม่ได้ผลตอบแทน เขาไม่รู้หรือว่าเราได้สิ่งที่ละเอียดกว่า

เราได้สิ่งที่เป็นนามธรรมนะ เราได้สิ่งที่เป็นทิพย์ สิ่งของมันฝังลงไปจิตใจ สิ่งที่เราได้ขึ้นมา นี่ใจแล้วสิ่งนี้มันฝังลงที่ใจ ถ้ามันฝังลงที่ใจ เพราะเราเป็นคนทำ เราเป็นคนรู้ นี่ขนาดที่เราทำโดยที่ว่าคนทำโดยไม่มีสติปัญญา ทำโดยไม่มีความรู้ ทำด้วยประเพณี ทำไปโดยสักแต่ว่าทำ มันก็เป็นบุญกุศลนะ แต่ถ้าเราทำด้วยเจตนาของเรา เห็นใหม่ เราเสียสละทาน เราระลึกถึง แม้แต่เราระลึกถึง เราครุ่นคิดแต่สิ่งอย่างนี้อยู่มันก็เริ่มต้น

ดูสังคมาเราละ สังคมาแต่โบราณเรา เวลาเขาทำงานกัน อย่างเช่นประเพณีการบวช เห็นใหม่ เขาต้องเตรียมโรงทาน เขาต้องเตรียมโรงครัวของเขา เขาเตรียมอาหารของเขา ๓ วัน ๔ วัน นะกว่าเขาจะทำงานได้ เดียวนี้นะวิวัฒนาการมันเปลี่ยนไป เห็นใหม่ โตะจีน ถึงเวลาสั่งอย่าง เดียว ถึงเวลาบิ๋มมารวมพล กินพร้อมกันแล้วเลิกพร้อมกัน

นี่เวลาว่าโลกเจริญๆ ใจ แต่ดูคุณค่าของมันสิ ดูคุณค่าของน้ำใจ ดูคุณค่าของการช่วยเหลือ กัน ดูคุณค่าของการเตรียมการ ๓ วัน ๔ วัน มันหมกมุ่นอยู่กับความสุข เราหมกมุ่นอยู่กับคุณงาม ความดี นี่ลูกหลานของเราจะได้บวช เราต้องเตรียมการของเรา จิตใจมันหมกมุ่นอยู่กับความดี ของมันตลอดเวลา แต่เดี๋ยวนี้ไม่ต้องเลย สั่งเอาๆ

นี่ว่าโลกเจริญๆ โลกเจริญเป็นอย่างนั้น แต่ถ้าธรรมเจริญ เห็นใหม่ ในความเอื้ออาทรต่อกัน ในความคิดถึงกัน ในการช่วยแสวงหากัน มันเป็นสายบุญสายกรรมนะ สายบุญสายกรรม ทำไมเราพูดเราแสดงความเห็นขึ้นไป บางคนเขาเห็นดีกับเรา บางคนเขาโต้แย้งเขาไม่เห็นด้วย ทั่วๆ ที่เราพูดดี ทำคุณงามความดีไป

ความดีนะ ความดีของใคร? ความดีของเด็กๆ ให้มาวัดมาว่านี่ให้มันมาเห็นสภาวะที่แตกต่างกับสังคมา เห็นใหม่ ทำไมต้องทำอย่างนี้? ทำไมต้องทำอย่างนี้? บุญเป็นอย่างไร? นี่เห็น ยื่นออกไปมันเป็นบุญได้อย่างไร? มันไม่เห็นได้อะไรกลับมาเลย เพราะอะไร? เพราะถ้าเรา ตอบสนองเขา เราให้สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเขา ให้เขารู้จักถึงดีงามของเขา แล้วถ้ามันโตขึ้นมา มันจะรู้ของมันเอง

มันจะรู้ของมันเอง เห็นใหม่ แต่พอโตขึ้นมามันรู้ว่าบุญคืออะไร? บุญคือความสุขใจใน บุญคือพ่อแม่ที่พามาวัด พ่อแม่คนไหนพาลูกมาวัดพ่อแม่คนนั้นต้องมีความพร้อมใจไหม? เพราะพ่อแม่มีความพร้อมมีความรักความผูกพันกับลูก พ่อแม่จะพาลูกไปไหนล่ะ? พ่อแม่ก็พาลูกไปดี ถ้าพ่อแม่ไม่พาลูกมาวัด พ่อแม่ก็หมกมุ่นอยู่กับการทำมาหากิน พ่อแม่ก็ต้องหมกมุ่นอยู่ แล้ว มันมีแต่ความกระด้างใจ

นี่สิ่งที่เป็นความกระด้าง เห็นใหม่ ลูกก็ต้องการความรักจากพ่อแม่ ลูกก็ต้องการการเอื้ออาทรจากพ่อแม่ นี่แต่เราพาลูกไปวัดไปวามันได้เอื้ออาทรกัน ได้ความอบอุ่น ได้ความสุข มันเกิด มาตลอดเส้นทางแต่เราไม่เห็นใจ มันไม่เห็นว่าเป็นบุญหรือก มันเห็นว่าเป็นเสียเวลา ใ้เวลาอย่าง

นั่น เวลาตายไปแล้วมันมีเวลาจะไปทำอีกเยอะแยะไป แต่ในเวลาปัจจุบันนี้ วันคืนล่วงไปๆ มันหมดเวลาไปนะ วันคืนล่วงไปๆ มันหมดไปทุกวัน

วันคืนล่วงไปอยู่แล้ว นี่เราก็ตีบโตขึ้นมา เพราะอะไร? เพราะมันยับยั้งไม่ได้ กาลเวลามันกินเราตลอดเวลา เห็นไหม นี่เกิดขึ้นมาแล้วเราต้องดำรงชีวิตต่อไป แล้วเราต้องแก่ชราภาพ แล้วเราต้องตายเป็นธรรมดา

นี่มันมีโอกาสนะให้เราทำคุณงามความดีได้แค่นี้แหละ เพราะอะไร? เพราะในปัจจุบันนี้เราคิดถึง เราเห็นคุณงามความดี เพราะเรามีสติสัมปชัญญะ เราเกิดขึ้นมาเราพบพุทธศาสนา แล้วสังคมชาวพุทธนี้เสียสละ แต่ถ้าต่อไปนะ พอเราตายไปเราไปเกิดเป็นอะไรล่ะ? เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานก็ได้ เกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม มันเป็นของเขา แล้วมันเปลี่ยนสถานะไปมันจะเป็นอย่างนี้อีกไหม? ถ้ามันเป็นอย่างนี้อีกมันก็ทำคุณงามความดีต่อไป

มันจะเป็นอย่างนี้อีกก็เพราะการกระทำในปัจจุบันนี้ ถ้าการกระทำในปัจจุบันนี้มันตกผลึกในหัวใจ มันเป็นจรตนิสัยนะ มันชอบ คุณิเราเห็นภาพต่างๆ เห็นไหม คุณิต่างๆ มันมูมมองของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ภาพอันเดียวกัน มูมมองบางคนบอก โอ๊ย พอใจมาก ดีมาก บางคนบอกปานกลาง บางคนบอกไม่ถูกใจเลย เพราะอะไร? นี่ไงเพราะฝังลงในใจ

มูมมองมันออกมาจากใจ มูมมองออกจากนิสัยของเรา ถ้านิสัยของเรามันมีพื้นฐานของมันมา มันมองสิ่งใดมันก็ดูดีดี มันมองสิ่งนี้ดูดีดี มองสิ่งนี้เป็นคุณประโยชน์ แต่ถ้ามันแข็งกระด้าง มันปฏิเสธ มันปฏิเสธเพราะอะไรล่ะ? ปฏิเสธเพราะมันฝังมาจากตรงนี้ นี้นิสัยไง ดูพระมาบวชใหม่ต้องขอนิสัย ขอนิสัยเพื่ออะไร? ขอนิสัยครูบาอาจารย์ไง ขอบุญกุศล นี่อาจารย์วัตรสิ่งที่อุปฐากขอนิสัย

ขอนิสัยเพราะอะไร? เพราะนิสัยจากคฤหัสถ์มาใช้ใหม่? เราเป็นฆราวาสมา การดำรงชีวิตของโลก ในบ้านเราถ้ามีเครื่องใช้ไม้สอยครบบริบูรณ์ มันก็ถูกต้องตามโลกเขาแล้ว แต่ถ้ามาบวชเป็นพระขึ้นมาสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง ไม่ถูกต้องเพราะอะไร? นี่มันน้อยสั้นโดย ถ้ามีอย่างนั้นเราจะใช้อย่างนั้น มันก็เป็นเรื่องธรรมดาไป แต่ถ้าเราขัดแย้งมัน เราจะต่อสู้กับกิเลสเรา เราจะต่อสู้กับกิเลสเพราะอะไร? เพราะเป็นนักรบ เพราะเป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร

เห็นภัยในวัฏฏะนะ การเกิดและการตาย การมีชีวิตอยู่ ลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนี้ เห็นภัยของมัน เห็นภัยของมัน คุณใช้เวลาทำงานกัน ไปลงในหลุมในบ่อถ้าอากาศหายใจเขาก็ตาย อากาศที่หายใจ เราต้องหายใจ ถ้าเราหายใจอากาศที่เป็นพิษเข้าไปล่ะ? การหายใจเข้าและหายใจออกมันมีประโยชน์กับการดำรงชีวิตตลอดไป แล้วถ้าวันไหนลมหายใจขาด สิ่งที่ลมหายใจขาดมันก็ตาย

นี่สิ่งที่ตาย คำว่าตายแล้วนะ พอมันเปลี่ยนไป เรานึกว่าจะเป็นเรา เป็นความคิดอย่างนี้ตลอดไป ใช่ว่า ในปัจจุบันนี้ความคิดเรายังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แต่เวลาตายไปมันได้สถานะใหม่ เหมือนกับเราอยู่ในสังคมใหม่ คุณสังคมตะวันตกก็มีความคิดอย่างหนึ่ง สังคมตะวันออกก็มีความคิดอย่างหนึ่ง เวลาไปเกิดในภพชาติต่างๆ ก็มีความคิดอย่างหนึ่ง

ความคิดมันมาจากสมอง มาจากภาวะ มาจากสิ่งที่เราเกิดมาแล้วไง แต่จิตนี้ถ้ามีคุณงามความดี สัตว์ที่ดีมันก็ดี สัตว์ที่ตีมันดูแลเอื้ออาทรต่อกัน สัตว์ที่มันรังแกกัน เห็นไหม นี่เทวดาที่ดีก็มี เทวดาที่เขาเคารพ เวลาเทวดาเขารบกัน เขาแย่งนางฟ้ากันเขาทำกันทำไม? ในเทวดาก็มี เขามีการขัดแย้งทุกสังคม มีมากมีน้อยเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

แล้วเวลาเกิดในสังคมในปัจจุบันนี้ สังคมปัจจุบันนี้มันพร้อม เห็นไหม นี่ศาสนาเจริญขึ้นมาเพราะอะไร? เจริญขึ้นมาเพราะคุณงามความดีของครูบาอาจารย์ ของพระสงฆ์ พระสงฆ์อยู่ในศีลในธรรม อยู่ในที่เคารพบูชาของสังคมเขา สังคมเขาเคารพบูชาพระสงฆ์ที่มีคุณธรรม แล้วพระสงฆ์พูดสิ่งใด จะสั่งสอนสิ่งใด สังคมเชื่อถือศรัทธา เห็นไหม มันตกผลึกมาเป็นสังคมเราเพราะเราเคารพครูบาอาจารย์ เคารพพระที่มีคุณธรรม พระที่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของเรา อยู่ในหลัก อยู่ในศีลในธรรมที่ถูกต้อง สังคมก็มีความเชื่อถือ สังคมก็มีความศรัทธา นี่ศีลธรรมนี้ไง นี่กฎหมายบังคับอะไร?

เวลาพระที่ข้างในกลวง เห็นไหม ต้องออกกฎหมายบังคับ ออกกฎหมายบังคับ กฎหมายบังคับมันบังคับแต่กิริยาภายนอก แต่หัวใจบังคับไม่ได้หรอก แต่ถ้ามีคุณธรรมมีศีลธรรมขึ้นมาเนี่ย หัวใจมันยอมรับ มันยอมรับมาจากใจ นี่ศาสนาที่เจริญขึ้นนี้ เจริญที่ความเคารพบูชาของเรา ถ้าเคารพบูชาของเรา เห็นไหม มีความเอื้ออาทรต่อกัน แล้วเราเกิดมาในสังคมอย่างนี้ นี่เกิดในประเทศอันสมควร เกิดมาแล้วสังคมร่มเย็นเป็นสุข สังคมร่มเย็นเป็นสุขก็ทำให้ชีวิตเราร่มเย็น

เป็นสุข แล้วมันรุ่มเย็นเป็นสุขใหม่ล่ะ? เป็นสุขจากเครื่องอาศัย เป็นสุขจากปัจจัย ๔ ไร ทุกอย่างพร้อมหมดเลย แล้วหัวใจมันคืน หัวใจมันเร่าร้อนอยู่นี้มันจะสุขใหม่ล่ะ?

ถ้าเป็นสุข นี่ไงศีลธรรม จริยธรรม เห็นใหม่ ที่เขาสละทานๆ สละทานกันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เรามาประพฤติปฏิบัติ เอาศีลไปบังคับมันให้จิตใจมันเป็นปกติ แล้วทำสมาธิขึ้นมาให้จิตมันสงบ

“ความสุขสิ่งใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

ไม่มีหรอก เราไปเที่ยว เราไปแสวงหาความสุขทางโลกมันเป็นอามิส มันต้องมีสิ่งกระทบ มันต้องมีสิ่งเร้า มีสิ่งตอบสนองมันถึงมีความสุข แต่ความสุขที่มันอยู่สงบของมัน มันจะมีความสุขในตัวมันเอง ความสุขที่ไม่มีอามิส นี่มันสุขขึ้นมาได้อย่างไร? ถ้าสุขขึ้นมาแล้ว สุขนี้เพราะอะไร? นี่ครูบาอาจารย์ท่านมีหลักเกณฑ์อันนี้ ท่านถึงยืนยันได้ว่าสุขในธรรมกับสุขในโลกมันต่างกันอย่างไร?

สุขในธรรม ใจมีความสุข มันวิมุตติสุข มันไม่ใช่สุขในชั้นด้วย ไม่ใช่สุขเวทนา ทุกขเวทนา สุขเวทนา-ทุกขเวทนา มันเป็นเวทนา เพราะจิตมันเสวยอารมณ์ จิตมันต้องมีความกระทบ มันต้องมีอารมณ์ความรู้สึก รู้สึกว่าสุข รู้สึกว่าทุกข์ แล้วถ้าจิตมันไม่เสวยอารมณ์ จิตมันสุขโดยตัวมันเองที่ไม่ต้องเสวยอารมณ์ ไม่เสวยสุขหรือทุกข์ มันทุกข์มันสุขอย่างไร?

นี่วิมุตติสุขมันสุขอย่างไร? ถ้าจิตมันทำได้ เพราะครูบาอาจารย์ท่านมีหลักเกณฑ์อย่างนี้ ท่านถึงได้ไม่ตื่นในโลก ไม่ตื่นในปัจจัย ไม่ตื่นกับสิ่งใดๆ เลย โลกนี้เป็นเครื่องอาศัย เพราะเราเกิดมากับโลก นี่เราเกิดมาเป็นพ่อ แม่ ลูกกัน เกิดมากับโลก เพราะเราเกิดมาจากพ่อจากแม่ เราเกิดจากโลกก็อยู่กับโลก อยู่กับโลกเขา เพราะมันถึงที่สุดโลกมันต้องเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา เป็นอนิจจังตลอดเวลา

แต่ถ้าเราพัฒนาจนจิตเราเป็นธรรมขึ้นมา นี่ไงคุณธรรมไง มันถึงมีจุดยืนใจ มันถึงไม่ตื่นกระแสโลก ไม่ตื่นกระแสโลกมันถึงเป็นที่น่าไว้วางใจ ทำบุญกุศลกับพระที่น่าไว้วางใจมันก็ได้บุญกุศล เพราะอะไร? เพราะจิตเรามันไม่มีสิ่งโต้แย้ง เราไปทำบุญแล้วเราไม่แน่ใจ ทำบุญไปแล้วจะได้บุญไหม? ทำบุญไปแล้วเขาจะเอาสมบัติเราไปทำอะไร? นี่บุญเราก็ไม่สะอาดบริสุทธิ์ เห็นไหม แต่ถ้าเราลงใจ เราเคารพบูชาครูบาอาจารย์ของเรา เราทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ เราทำด้วย

ความจงใจ เราทำด้วยความตั้งใจ ความตั้งใจอันนี้ อันนี้ที่เราเสียดสีออกไป บุญกุศลมัน
ตอบสนองมาเต็มทีเลย เพราะเราไม่มีความหวาดระแวงในใจเราเลย ใจเรามีแต่ความศรัทธา มีแต่
ความเชื่อในศาสนา แล้วเราทำของเราไป เห็นไหม เพราะอะไร? เพราะครูบาอาจารย์ของเราเป็น
ที่น่าไว้วางใจ

ถ้าไว้วางใจ นี่เวลาพระบวชเข้ามาแล้วมาขอนิสัยๆ ถ้าน่าไว้วางใจ ไว้วางใจในอะไร?
ไว้วางใจในธรรม ถ้าในธรรมเราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา พอจิตเราพัฒนาขึ้นมา นี่ ไปถาม
ครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ต้องตอบเราได้สิ ถ้าตอบเราไม่ได้ท่านจะเสวยความสุขได้อย่างไร?
ในเมื่อความสุขความทุกข์ในใจท่าน ท่านยังไม่รู้จักความสุขความทุกข์ในใจของท่านเลย แล้ว
ท่านจะสอนวิธีการเข้าไปหาความสุขความทุกข์ได้อย่างไร?

ความสุขความทุกข์เข้ามา ความสุขความทุกข์นะ นี่มันเป็นความทุกข์ ทุกข์ก่อนแล้วถึงจะ
เป็นความสุข แต่ถ้าเราปรารถนาความสุข เราปรารถนาความสะดวกสบายก่อน เราจะเจอแต่
ความทุกข์ แต่ถ้าสิ้นสุดของสุขก็เป็นความทุกข์ สิ้นสุดของทุกข์มันก็เป็นความสุข ทีนี้ความสุข
ความทุกข์ ทุกข์อย่างไร? ทุกข์ก็ตั้งสติแล้วพยายามควบคุมจิต พยายามทำจิตให้มันสงบเข้ามา นี่
พอมันเป็นสมถะ เราก็วิปัสสนาแก้ไขมันๆ แก้ไขดำเนินไป เห็นไหม มันต้องมีวิธีการ

มันทุกข์ใหม่? ทุกข์สิ การทำงานทุกข์ใหม่? การพยายามต่อสู้กับกิเลสทุกข์ใหม่? ทุกข์
ทั้งนั้นแหละ แต่ทุกข์เพื่อจะสุข ทุกข์เพื่อจะพ้นจากทุกข์ แต่เราไม่มีทางออก เราทุกข์กันอยู่นี่ นี่
ตรอมใจกับความทุกข์ แล้วก็จะทุกข์อยู่อย่างนี้ตลอดไป เพราะมันไม่มีทางแก้ไขให้พ้นจากทุกข์
ได้ เห็นไหม อริยสัจมันอยู่ที่นี่นะ เราพยายามย้อนกลับมาที่ใจเรา

ความสุขหาได้จากหัวใจเรา นี่นั่งสมาธิภาวนา แต่ผู้ที่ปฏิบัติใหม่ๆ จะรู้จักฤทธิ์มันเลย มัน
จะคืนรนมาก เวลาเข้าไปภาวนามันจะคืนรนมาก เอ๊ะ ทำไมเราเห็นเขาทำแล้วเขาทำได้ งานง่ายๆ
งานเดินไปเดินมา งานนั่งสงบๆ ทำไมมันทำไม่ได้ นี่เวลาเห็นเราอาบน้ำหรือต่างน้ำก็อยากจะ
ภาวนา อยากจะมีความสุขแบบเขา พอไปนั่งเขาก็เอาไม่อยู่ เห็นไหม เพราะอะไร? เพราะไม่รู้จัก
คุณค่าของมันไง

เราไม่รู้จักคุณค่า ไม่รู้จักว่าจิตนี้มันจะคืนรนขนาดไหน เราไปมองแต่ข้างนอก เราลืมตัว
รู้เรื่องคนอื่นไปหมด รู้เรื่องสังคมไปหมด ทุกอย่างรู้หมดเลย แต่มันไม่รู้จักตัวเอง แต่ธรรมะนี้
สอนให้รู้จักตัวเองก่อน ถ้ารู้จักตัวเอง เข้าใจตัวเองทั้งหมดแล้ว จากเข้าใจตัวเองทั้งหมดจะเข้าใจ

โลกทั้งหมดเลย เพราะโลกเป็นเรานี่แหละ โลกเป็นจากเรานี่แหละ นี่มันสนุกก่อนห้าม ไปชิงสนุกก่อนห้ามมันเลยไม่ได้ธรรม

ถ้ามันทุกข์ใช้ไหม? พยายามไม่ชิงสนุกก่อนห้าม ให้มันเป็นไปตามสังขารธรรม เราจะพบแต่สังขารความจริงใจ เราจะมีความสุขขึ้นมา เราจะหาได้จากใจเรา นี่ศาสนาสอนเข้ามาที่นี้ เริ่มต้นจากอุบาย จากให้ทำทาน รักษาศีล แล้วภาวนา เริ่มต้นทำทาน ทำทานต้องมีจุดประกาย คือมีที่มันใจ มีที่ลงใจ เราทำของเราขึ้นมาได้ แล้วจะเป็นประโยชน์กับเรา

เราเกิดมาในชาตินี้เรามีวาสนา เกิดมาในประเทศอันสมควรใจ เกิดมาในสังคมอันร่มเย็นเป็นสุข นี่ร่มเย็นเป็นสุขแล้วทำไมมันทุกข์ขนาดนี้? ร่มเย็นเป็นสุขในสังคมไทย แล้วคุณสังคมรอบโลกสิ เขาว่านวยิ่งกว่านี้มากนัก แต่นี่มันถึงคราวถึงเวลา เวลาสุขสงบมันก็สุขสงบ เวลามีการเปลี่ยนแปลงก็มีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีอะไรคงที่หรือมันเปลี่ยนแปลงไป แต่ให้มันเปลี่ยนแปลงไปในสิ่งที่ดีๆ กับเรา

เรามีสติสัมปชัญญะ มีสติระลึกที่อยู่ตลอดเวลา แล้วเราจะไม่เป็นเหยื่อของสังคม ไม่เป็นเหยื่อของกระแส เราจะมีจุดยืนของเรา นี่จุดยืน เห็นไหม สังฆะ สงฆ์แต่ละจุดๆ มีความเข้มแข็งขึ้นมา นี่สิ่งนั้นศาสนาจะมีความเข้มแข็งเป็นปีกแผ่นเสนอกว้างออกไป เห็นไหม เริ่มต้นจากเรา นะ ตั้งสติแล้วจะเป็นประโยชน์กับเรา เอวัง